

بامتنالی

دستورالعمل رصد کالا در زنجیره تجاری کشور

در راستای تحقق مواد ۵ و ۶ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز با موضوع ایجاد و راه اندازی سامانه‌های الکترونیکی و هوشمند جدید مورد نیاز جهت نظارت بر فرآیند واردات، صادرات، حمل، نگهداری و مبادله کالا و ارز، بند ۲۳ سیاست‌های اجرایی اقتصاد مقاومتی با موضوع شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار و مصوبات ستاد تنظیم بازار، مصوبات جلسه مورخ ۱۳۹۷/۵/۱۸ استاد اقتصادی دولت و اجرای مفاد مصوبه شماره ۶۳۷۹۳/ت/۵۵۶۳۳ هـ مورخ ۱۳۹۷/۵/۱۶ هیات محترم وزیران بدین وسیله دستورالعمل رصد کالا در زنجیره تجاری کشور ابلاغ می‌گردد.

اهداف

- ساماندهی اطلاعات و فرآیندهای ورود، توزیع و عرضه کالا در زنجیره تجاری کشور
- فراهم نمودن امکان رصد و کنترل موجودی کالای اساسی در سطح کشور
- نظارت سیستمی جهت تسهیل جلوگیری از گران فروشی، احتکار و قاچاق کالا
- بهبود، تسهیل و شفاف سازی فعالیت عاملین تجاری
- فراهم نمودن امکان اعتبارسنجی و رتبه بندی عادلانه فعالین تجاری
- یکپارچه سازی مجوزها، اسناد و اطلاعات حاصل از فعالیت‌های تجاری بین دستگاهی

فصل اول: تعاریف

ماده ۱: اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند

- قانون: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳ با اصلاحات مصوب ۱۳۹۴/۷/۲۱.
- سامانه‌های مرجع: سامانه‌های مطابق با آیین‌نامه اجرایی مواد ۵ و ۶ قانون که ثبت اطلاعات توسط فعالین تجاری در آن صورت می‌گیرد و به شرح ذیل می‌باشد.
- سامانه جامع تجارت (www.ntsww.ir): سامانه نرم‌افزاری جامع جهت یکپارچه‌سازی و نظارت بر فرآیند تجارت موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه که در اجرای بند (الف) ماده (۶) قانون شکل گرفته است.
- سامانه جامع انبارها و مراکز نگهداری کالا (www.nwms.ir): سامانه‌ای است که حسب بند ۳ ماده ۶ قانون به منظور شناسه دار کردن کلیه انبارها و مراکز نگهداری کالا، ثبت مشخصات مالک کالا، نوع و میزان کالاهای ورودی و خروجی از این اماکن با هدف شناسایی کالاهای قاچاق و شفاف سازی نظام توزیع ایجاد شده است.
- سامانه شناسه کالا (cid.ntsww.ir): سامانه‌ای است که به منظور ثبت شناسنامه، اخذ و نصب شناسه کالا که فرآیندهای درخواست و صدور شناسه کالا را در برگرفته ایجاد شده و امکان استعلام شناسه کالا را برای سامانه‌ها و افراد مرتبط فراهم می‌نماید. هدف این سامانه، مدیریت شناسه کالا در طول زنجیره تجاری کشور است که زبان مشترک در کل فعالیت‌های تجاری را فراهم می‌سازد.
- سامانه شناسه رهگیری: سامانه‌ای جهت مدیریت شناسه‌های رهگیری کالاها که اطلاعات شناسه‌های رهگیری در آن ذخیره و کنترل می‌شوند.
- سامانه جامع حمل و نقل: مطابق با بند ۳ ماده ۶ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز سامانه جامع حمل به منظور یکپارچه‌سازی اطلاعات حمل بار و نظارت سیستمی بر حمل بار و شناسایی هوشمند کالای قاچاق در حال حمل توسط وزارت راه و شهرسازی توسعه داده شده و شامل شش زیرسامانه مجوزهای حمل جاده‌ای، مجوزهای حمل ریلی، مجوزهای حمل هوایی، ثبت تردد جاده‌ای، سامانه جامع ثبت تردد دریایی و سامانه یکپارچه حمل دریایی و عملیات بندری است.
- سامانه بارنامه بر خط: زیرسامانه‌ای از سامانه یکپارچه اسناد حمل و نقل جاده‌ای است که طبق ماده ۷۷ آیین‌نامه سامانه‌های مبارزه با قاچاق کالا و ارز، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای موظف به طراحی، ایجاد و بهره‌برداری از آن است. وظیفه اصلی این زیرسامانه دریافت و ثبت اطلاعات

موجودیتهای اصلی در حمل و نقل داخلی شامل گیرنده، فرستنده، مکان مبدأ، مکان مقصد، شرکت حمل و نقل، محموله، راننده، ناوگان و شرایط و زمان حمل است.

• سامانه اعتبارسنجی و رتبه بندی اعتباری: سامانه‌ای که به منظور ساماندهی امر صدور، تمدید و ابطال کارت‌های بازرگانی و جلوگیری از سوء استفاده از آنها از طریق کنترل رشته و میزان فعالیت و سقف اعتباری آنها متناسب با رتبه اعتباری مربوط و همچنین تهیه، تنظیم و اعلام شاخص‌های مورد نیاز جهت اعتبارسنجی و رتبه‌بندی اعتباری برای تجارت داخلی و خارجی توسعه یافته است.

• اسناد مرجع: اسنادی به شرح ذیل که در سامانه‌های مرجع تولید شده و اطلاعات فعالیت تجاری در آنها ثبت می‌شود.

• بارنامه حمل جاده‌ای: یکی از اسناد حمل و نقل در شاخه حمل درون مرزی و دال بر اجرای عملیات حمل یک محموله توسط راننده با نظارت شرکت حمل از مبدأ مشخص به مقصد مشخص با نرخ کرایه حمل و بیمه تعیین شده می‌باشد که اطلاعات مندرج در آن توسط شرکت حمل داخلی ثبت و با درج کد رهگیری بر روی آن به تأیید سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای می‌رسد.

- رسید انبار: سند ورود کالا به انبار که در سامانه جامع انبارها ثبت می‌شود.
- حواله انبار: سند خروج کالا از انبار که در سامانه جامع انبارها ثبت می‌شود.
- قبض انبار: سند مالکیت کالا در انبار که به موجودی شخص در انبار تخصیص داده می‌شود.
- شناسه کالا: مطابق بند ذ ماده ۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، شناسه‌ای چند رقمی که مبتنی بر یک نظام جامع طبقه‌بندی کالا است و مشخصات ماهوی هر قلم کالا در آن احصاء شده و در یک سامانه به منظور ایجاد برداشت مشترک از هر قلم کالا، به صورت رمزینه (بارکد) و یا نظایر آن بر روی کالا نصب یا درج می‌گردد. به هر شناسنامه کالا یک شناسه کالای یکتا تخصیص می‌یابد.
- شناسه رهگیری: مطابق بند ۲ ماده ۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، شناسه‌ای چند رقمی مبتنی بر شناسه کالا است و به منظور منحصر به فرد نمودن هر واحد کالا به کلیه کالاهای دارای بسته‌بندی با ابعاد مشخص اختصاص می‌یابد. ماهیت، مالکیت و موقعیت کالا در هر نقطه از زنجیره تأمین مبتنی

بر این شناسه قابل استعلام و رهگیری است و در قالب یک رمزینه بر روی کالاهای مزبور نصب یا درج می شود.

- بازارگاه حمل و نقل: بستری اینترنتی برای ارائه درخواست حمل توسط مشتریان حمل، انتخاب شرکت حمل و اعلام بار به راننده و به طور کل تعامل بین راننده، شرکت حمل و مشتری است
- زنجیره تجاری: زنجیره یکپارچه و دو سویه از همه فعالیت های مرتبط با جریان کالا از مرحله واردات یا تولید کالا تا مرحله تحویل کالای نهایی به مصرف کننده است.
- فعال تجاری: منظور از فعال تجاری در این دستورالعمل وارد کننده، تولیدکننده، شرکت پخش، عمده فروش و خرده فروش است.

• فعالیت تجاری اصلی: منظور از فعالیتهای تجاری در این دستورالعمل موارد ذیل می باشد:

ورود کالا به زنجیره تجاری کشور (واردات و تولید کالا)

نقل و انتقال کالا در زنجیره تجاری کشور (انتقال مالکیت شامل خرید و فروش کالا و انتقال مکان شامل حمل و انبارش کالا)

خروج کالا از زنجیره تجاری کشور (صادرات، مصرف در تولید، فروش به مصرف کننده نهایی)

- سایر فعالیتهای تجاری: فعالیتهای غیر از فعالیتهای تجاری اصلی نظیر اسقاط کالا، اصلاح موجودی

و...

فصل دوم: اسناد و سامانه های مرجع رصد کالا در زنجیره تجاری

ماده ۲: کالاهای مشمول طرح رصد کالا در زنجیره تجاری و ضوابط مرتبط با آنها از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت تعیین و به اطلاع فعالین تجاری می رسد.

ماده ۳: به منظور ساماندهی و شفافیت زنجیره تجاری کشور، از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، فعالین تجاری حسب مورد ملزم به انجام کلیه فعالیتهای تجاری ذیل برای کالاهای مشمول در ماده ۲، می باشند.

الف - ثبت نام در سامانه جامع تجارت

ب - ثبت شناسه کالا در سامانه شناسه کالا

پ- ثبت اطلاعات مکانهای نگهداری کالا در سامانه جامع انبارها

ت- ثبت اطلاعات تولید، واردات و صادرات کالا

ث- ثبت اطلاعات موجودی اولیه، ورود و خروج کالا

ج- ثبت اطلاعات خرید و فروش کالا

تبصره ۱: فعال تجاری باید علاوه بر پیگیری ثبت اسناد مرجع نسبت به تایید یا تکمیل اسناد در سامانه جامع تجارت بر اساس ابلاغیه‌های اجرایی طرح به ازای هر گروه کالایی اقدام نماید.

تبصره ۲: در صورت نیاز، سایر اسناد و سامانه‌های مرجع قابل قبول برای هر گروه کالایی طی ابلاغیه‌های اجرایی به اطلاع فعالین تجاری می‌رسد.

ماده ۴: فعالین تجاری ملزم به اظهار موجودی اولیه کالاها در سامانه جامع انبارها می‌باشند. همچنین در صورت ورود یا خروج کالا در سایر فعالیتهای تجاری (غیر از موارد ذکر شده در مواد ۵ الی ۱۰) فعالین تجاری باید نسبت به ثبت رسید/حواله اصلاحی در سامانه جامع انبارها اقدام نمایند.

ماده ۵: جهت رصد جریان واردات کالا به کشور، فعالین تجاری باید علاوه بر صدور رسید کالا در سامانه جامع انبارها جهت انجام تشریفات گمرکی، نسبت به اظهار ترخیص کالا در سامانه جامع تجارت، اقدام نماید.

تبصره: در صورت حمل یکسره نیاز به ثبت رسید در انبار تحت نظر گمرک نمی‌باشد.

ماده ۶: تولیدکننده باید نسبت به اظهار تولید در سامانه جامع تجارت یا صدور رسید کالاهای تولیدی در سامانه جامع انبارها اقدام نماید.

تبصره: کالاهایی که به عنوان مواد اولیه در اظهار تولید ثبت می‌گردند بعنوان خروج از انبار در نظر گرفته می‌شود. در صورت عدم ثبت مواد اولیه در اظهار تولید، نیاز به ثبت حواله خروج کالا از انبار می‌باشد.

ماده ۷: به منظور رصد مکان کالا در کشور، صاحب کالا باید از ثبت صحیح و دقیق اطلاعات حواله در مبدا و رسید در مقصد برای کلیه کالاهای مشمول ماده ۲، در سامانه جامع انبارها اطمینان حاصل نماید.

تبصره ۱: در صورت الزام به اخذ بارنامه، صاحب کالا باید از ثبت صحیح و دقیق اطلاعات مبدا، مقصد، فرستنده، گیرنده و کالا در سند بارنامه اطمینان حاصل نماید.

تبصره ۲: نیاز است اطلاعات بارنامه در سامانه جامع تجارت، به تایید فرستنده و گیرنده کالا برسد. در صورت ثبت بارنامه از طریق یکی بازارگاه‌های حمل و نقل (دارای مجوز سازمان راهداری) نیازی به تایید اطلاعات بارنامه در سامانه جامع تجارت نمی باشد.

ماده ۸: رصد خرید و فروش کالا در کشور از طریق سند انتقال مالکیت در سامانه جامع تجارت و یا سند معامله قبض انبار در سامانه جامع انبار صورت می گیرد و طرفین باید نسبت به ثبت و پیگیری این اسناد اقدام نماید.

تبصره: در صورت استفاده از بارنامه به عنوان سند انتقال مالکیت، نیاز است اطلاعات بارنامه به تایید فرستنده (فروشنده کالا) و گیرنده (خریدار کالا) در سامانه جامع تجارت برسد. در صورت ثبت بارنامه از طریق یکی بازارگاه‌های حمل و نقل (دارای مجوز سازمان راهداری) نیازی به تایید اطلاعات انتقال مالکیت در سامانه جامع تجارت نمی باشد.

ماده ۹: جهت رصد صادرات کالا از کشور بازرگان باید نسبت به اظهار صادرات کالا در سامانه جامع تجارت اقدام نماید.

ماده ۱۰: ارایه کالا در سطح خرده‌فروشی باید توسط صنوف و واحدهای تعریف شده برای عرضه به مصرف کننده نهایی صورت پذیرد و لازم است اسناد و اطلاعات مرسوم توسط فروشنده نگهداری شود. تبصره: برای گروه‌های کالایی خاص که در دستورالعمل اجرایی هر گروه کالایی مشخص می‌شود، ثبت سند اظهار انتقال مالکیت (فاکتور) در سامانه جامع تجارت الزامی است.

ماده ۱۱: بمنظور تسهیل فرآیند تجاری ثبت کلیه اسناد مشروح در مواد ۴ الی ۱۰ در سامانه جامع تجارت نیز میسر می باشد.

ماده ۱۲: به منظور تسهیل در ثبت اطلاعات، فعالین تجاری که دارای سیستم (فروش، انبارداری و...) می‌باشند، می‌توانند اطلاعات لازم را از طریق ارتباط وب سرویسی به سامانه جامع تجارت منتقل نمایند.

تبصره: پروتکل اطلاعات مورد تبادل توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت ابلاغ خواهد شد.

فصل سوم: نحوه شناسایی و برخورد با عاملین تجاری غیر رصد پذیر

ماده ۱۳: فعال تجاری ملزم به ثبت اطلاعات کامل، صحیح و در زمان مقرر مطابق مواد ۵ الی ۱۰ می‌باشد. تخلفات از طریق بررسی اطلاعات ثبت شده و بازرسی فیزیکی از محل فعالیت توسط بازرسین صنعت، معدن تجارت و سازمان حمایت، تعزیرات و ... شناسایی می‌شود.

ماده ۱۴: میزان اعتبار فعالین تجاری و دریافت خدمات براساس امتیاز شخص در سامانه اعتبار سنجی و رتبه بندی اعتباری تعیین می‌شود. امتیازهای تخصیص داده شده به فعالین تجاری در این سامانه بر اساس معیارهای ذیل قابل محاسبه می‌باشد.

الف- ثبت کامل و صحیح اسناد متناظر با فعالیت تجاری در سامانه‌های مرجع

ب- ثبت اطلاعات در مهلت زمانی تعیین شده در پیوست دستورالعمل اجرایی هر گروه کالایی

پ- مطابقت موجودی فیزیکی با موجودی محاسبه شده از اسناد ثبت شده در سامانه‌های مرجع

ت- تعامل تجاری با دیگر عاملین مطابق با ضوابط تعیین شده

ث- اخذ مجوزهای لازم جهت انجام فعالیت های تجاری

ماده ۱۵: مطابق ماده ۵ قانون، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلف به رعایت احکام این قانون مربوط به سامانه‌های راه‌اندازی شده می‌باشند و اشخاص حقیقی متخلف به محرومیت از اشتغال به حرفه خود تا یک سال و اشخاص حقوقی به ممنوعیت از فعالیت تجاری تا شش ماه محکوم می‌شوند.

ماده ۱۶: مطابق تبصره ۴ ماده ۱۸ قانون، خرید، فروش، حمل یا نگهداری کالاهایی که موضوع قاچاق قرار می‌گیرند بصورت تجاری مانند فرآورده‌های نفتی و دارویی خارج از ضوابط تعیینی دولت تخلف محسوب

و مرتکب علاوه بر ضبط کالای مزبور حسب مورد به حداقل جریمه نقدی مقرر در این ماده محکوم می‌شود.

الف - کالای مجاز: جریمه نقدی یک تا دو برابر ارزش کالا

ب - کالای مجاز مشروط: جریمه نقدی معادل یک تا سه برابر ارزش کالا

پ - کالای یارانه ای: جریمه نقدی معادل دو تا چهار برابر ارزش کالا

ت - ارز: جریمه نقدی ارز ورودی، یک تا دو برابر بهای ریالی آن و جریمه نقدی ارز خروجی،

دو تا چهار برابر بهای ریالی آن جریمه نقدی خرید، فروش یا حواله ارز، دو برابر بهای ریالی آن

ماده ۱۷: مطابق ماده ۱۸ مکرر قانون، نگهداری، عرضه یا فروش کالا و ارز قاچاق موضوع ماده (۱۸) این قانون حسب مورد توسط واحدهای صنفی یا صرافیه‌ها تخلف محسوب و مرتکب علاوه بر ضبط کالا و ارز به ترتیب زیر جریمه می‌شود.

الف - مرتبه اول: جریمه نقدی معادل دو برابر ارزش کالا یا بهای ریالی ارز قاچاق

ب - مرتبه دوم: جریمه نقدی معادل چهار برابر ارزش کالا یا بهای ریالی ارز قاچاق

پ - مرتبه سوم: جریمه نقدی معادل شش برابر ارزش کالا یا بهای ریالی ارز قاچاق و نصب

پارچه یا تابلو بر سر در محل کسب به عنوان متخلف صنفی و تعطیل محل کسب به مدت

شش ماه

ماده ۱۸: مسئولیت نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل و اعمال هرگونه تغییر یا افزودن الحاقیه بر عهده دفتر امور خدمات بازرگانی وزارت صنعت، معدن و تجارت می باشد.

ماده ۱۹: این دستورالعمل در ۱۹ ماده و ۹ تبصره تنظیم گردیده و از تاریخ ابلاغ جایگزین کلیه دستورالعمل و ابلاغیه های مرتبط پیشین گردیده و لازم الاجرا می باشد.

رضا رحمانی

وزیر صنعت، معدن و تجارت

